

Dato: 20. april 2012
Kontor: Land og by
Sagsbehandler: PME, MDY, MRN

Talepapir

Anledning: Forespørgselsdebat F 28 om bosætning, erhverv og turisme på småøerne

Dato: Tirsdag den 24. april 2012

Forespørgselens ordlyd:

Hvilke planer har ministeren for at fremme bosætning, erhverv og turisme på småøerne?

Spørgere:

Mette Hjermind Dencker (DF) og Morten Marinus (DF)

Disposition:

- 1) Indledende ord
- 2) Definition af "småøer"
- 3) Regeringens tilskud til transport til øerne
- 4) Omtale af realkredit-problematikken (ift. bosætning)
- 5) Erhvervsudvikling og beskæftigelse – generelt
  1. Kickstart
  2. Vækstpartnerskab
  3. Udviklingspakken
- 6) Erhvervsudvikling og beskæftigelse – MBBL
  1. Ø-støtte via landdistriktspuljen
  2. LAG-midlerne
  3. Midler fra by- og områdefornyelse
- 7) Turisme
- 8) Digitalisering
- 9) Afslutning

Pointer:

Regeringen arbejder målrettet for at fremme vækst i hele Danmark, herunder på øerne. Der bruges desuden mange penge på en egentlig ø-rettet indsats. Der er behov for, at alle administrative, private og frivillige aktører samarbejder om at løse landdistrikternes og øernes udfordringer.

Tidsramme:

10-15 minutter

INDLEDNING

- Tak for ordet.

- Vi skal i dag tale om småøerne og regeringens planer for dem.

- Og det er jeg glad for, fordi levevilkårene på Danmarks øer – både de store og de små – ligger mig meget på sinde.

DEFINITION AF SMÅØER

- Lad mig allerførst afklare, hvilke øer det er, vi taler om.
- Ordet *småøer* dækker over øer med helårsbeboelse, som ikke er selvstændige kommuner, men som er beliggende i kommuner, der modtager tilskud til de ekstra udgifter, der for eksempel følger af færgedriften til småøerne.
- Det drejer sig om 29 øer med knapt 4700 indbyggere i alt.
- Og der er stor forskel på, hvor mange mennesker, der bor på hver ø.
- For eksempel har Hjortø under 10 indbyggere, mens de største som Fur og Orø har lidt over 800 indbyggere. De fleste af øerne har i øvrigt oplevet et næsten konstant fald i befolkningstallet de sidste 80 år.

- Men selv om der er tale om tyndt befolkede dele af landet, så har regeringen en ambition om, at alle danskere har fornuftige vilkår og muligheder for et godt liv.

- Vi vil arbejde for, at gøre det attraktivt, at bosætte sig på de mindre øer ved at skabe de bedst mulige rammevilkår for bosætning, erhverv og turisme på småøerne. Og hvordan gør vi så det?

FÆRGETRANSPORT TIL ØERNE

- Jeg vil begynde med at nævne det grundvilkår, at det er nødvendigt at sejle med færge for at komme til og fra øerne.
- Regeringen lægger vægt på, at der skal være gode færgeforbindelser til øerne, fordi det er en afgørende forudsætning for livet på øerne.
- Derfor yder staten tilskud til kommunernes færgedrift, som administreres af Økonomi- og Indenrigsministeriet. I 2012 giver vi således 88,4 mio. kr. til at sikre færgedriften.
- Dertil kommer, at indbyggere på 26 øer er omfattet af ø-kort-ordningen, som staten er med til at finansiere. Det er en ordning, som giver mulighed for gratis person-, cykel-, og invalidebiltransport med færge.
- Disse eksemplerviser, at der faktisk afsættes en hel del penge fra statsbudgettet til at sikre færgedriften til småøerne.

BOSÆTNING

- En anden helt basal forudsætning for bosætning på småøerne er, at der naturligvis skal være mulighed for at skaffe sig en bolig, for dem som ønsker det.
- Jeg nævner det, fordi der har været meget polemik om realkreditinstitutternes udlånspraksis i yderområderne.
- Muligheden for realkreditbelåning af ejendomme er en afgørende forudsætning for at sikre fremtidig bosætning på småøerne.
- Derfor har erhvervs- og vækstministeren og jeg selv for nyligt foretaget en undersøgelse at realkreditinstitutternes udlånspraksis.
- Undersøgelsen omfattede blandt andet en række af småøerne, og konklusionen var, for såvel småøerne som de større øer, at der trods rygterne ikke findes områder, hvor der ikke ydes realkreditlån.

- I ét enkelt tilfælde –nemlig sagen fra Årø som har fyldt meget i medierne - havde et realkreditinstitut dog en "uheldig praksis". Denne praksis vil efter aftale med det pågældende blive bragt til ophør.
- Jeg har aktivt deltaget i debatten om realkreditinstitutionerne, netop fordi det er så grundlæggende for bosætning på øerne. Og jeg agter fortsat at følge debatten nøje fremover.

ERHVERVSLIV OG BESKÆFTIGELSE - GENERELT

- Der er også spørgsmålet om erhvervslivets vilkår og muligheden for at få et job på småøerne. Begge dele er grundlæggende forudsætninger for, at det er attraktivt at bosætte sig eller blive boende på øerne.
- Her kan jeg nævne en række generelle vækstinitiativer fra regeringens side, som også kommer øerne til gode:
- Den økonomiske kickstartvil gavne hele landet med vækst og arbejdspladser, når vi fremrykker offentlige investeringer for 18 mia. kr.
- Vi har desuden de regionale vækstpartnerskaber som skaber sammenhæng mellem den nationale vækstindsats og den regionale indsats, hvor de regionale vækstfora investerer for cirka 1 mia. kr. om året i vækst og erhvervsudvikling. Investeringer som også kommer øerne til gavn.

- Ved at styrke vores samarbejde mellem det nationale, regionale og lokale niveau får vi mere effekt - i form af mere vækst og flere jobs – ud af de midler, som det offentlige samlet set investerer.
- Jeg deltager selv i drøftelserne for at sætte landdistrikter og øer på dagsordenen, og jeg ser frem til blandt andet at drøfte mulighederne for samarbejde mellem vækstforaene og LAG'erne om erhvervsindsatsen i yderområderne.
- Så er der udviklingspakken, som regeringen for nyligt har indgået aftale om. Med udviklingspakken får små og mellemstore virksomheder lettere adgang til risikovillig kapital. Det kan også gavne iværksættere på småøerne.

ERHVERVSLIV OG BESKÆFTIGELSE - MBBL

- Jeg vil også omtale min egen indsats for erhvervsudvikling på øerne, for vi giver faktisk en del penge til indsatser i disse områder.
- Faktisk er en væsentlig del af landdistriktspuljen rettet specifikt mod initiativer på småøerne via ø-støtteordningen.
- Således blev der i januar måned givet tilsagn om støtte for over 2 mio. kr., og jeg har netop sat en ny ansøgningsrunde i gang under ø-støtteordningen.
- Pengene fra ordningen går direkte til projekter, som skaber eller bevarer arbejdspladser på øerne, samt projekter der fremmer tilflytning til øerne.
- Mit ministerium yder desuden et væsentligt bidrag til drift af Småøernes Sekretariat. Over 1 mio. kr. årligt.

- Alt i alt er det i omegnen af 6 millioner støttøkroner, der går direkte til småøerne fra landdistriktspuljen.
- Oven i det kommer der mange millioner fra EU's LAG-ordning, som jeg også administrerer.
- LAG-midlerne går til mange slags projekter - fra fritids- og kulturtilbud til tilskud til mikrovirksomheder og turisme.
- Småøernes aktionsgruppe har i programperioden 2007-2012 uddelt over 21 mio. kr. til udviklingsprojekter på småøerne foruden 4 mio. til drift af eksisterende projekter.
- Det er altså rigtig mange penge, som har givet driftige øboere mulighed for at sætte gang i vinproduktion på Fejø, mens andre har skabt turismeudvikling på Mandø, og andre igen har oprettet et beboerhus på Bjørnø.

- Og det er blot tre eksempler ud af rigtig mange. De bedste projekter er dem, hvor lokale styrkepositioner udnyttes til at sætte gang i erhvervslivet.
- Det vil sige projekter, hvor man udnytter lokalt producerede råvarer til at starte specialiserede virksomheder eller en unik natur og lokalkultur til at tiltrække turister.
- Jeg er overbevist om, at der ligger et stort potentiale derude, og derfor fokuserer jeg støttemidlerne på netop den type projekt.
- Og når vi nu taler om støtte til øerne, så bidrager mit ministerium faktisk også med midler fra puljen til by- og områdefornyelse.
- Ad den vej medfinansierer jeg et rigtig godt projekt på Fur, hvor man afprøver en samlet strategi for branding og markedsføring af øen.

- Projektet vil skabe udvikling og tiltrække tilflyttere til Fur, men det vil også generere viden om, hvordan man generelt markedsfører landdistrikter og øer bedre.
- Vi støtter også et andet fremragende projekt, der skal opbygge sociale entreprenørskaber, som kan bidrage til etablering af nye erhvervsrettede aktiviteter på tre mindre øer.
- Jeg er rigtig glad for, at vi får sat gang i en masse gode ting, som skal føre udvikling og vækst med sig på øerne.

TURISME

- Jeg er jo i dag blevet spurgt specifikt til initiativer, som fremmer turisme på småøerne, og jeg har allerede nævnt, hvordan jeg støtter forskellige turismeprojekter økonomisk.
- Men på et mere overordnet plan vil jeg sige, at turisme i Danmarks landdistrikter er et vigtigt indsatsområde for regeringen som helhed.
- Turismen er nemlig et af de erhverv, der har meget stort potentiale til at bidrage til en positiv udvikling i landdistrikterne og ikke mindst på småøerne.
- Regeringens indsats vil blive forankret i en samlet national turismestrategi.

DIGITALISERING

- Jeg vil afslutningsvis omtale mobildækning og bredbåndsdækning, som er et område, der ligger mig meget på sinde.
- For de mennesker, der bor og driver virksomhed på øerne, er det helt afgørende, at der er en ordentlig mobil- og bredbåndsdækning.
- Det er blandt andet øboerne, der i den kommende tid får glæde af, at regeringen nu samarbejder med KL, Regionerne og telebranchen om at skabe bedre mobildækning.
- Der er indgået en aftale, som forpligter blandt andet teleselskaberne til at investere mellem 6-6,5 mia. kr. i udbygning af mobilnet de kommende 3 år.
- På bredbåndsområdet, har regeringen en ambitiøs målsætning om, at alle husstande og virksomheder skal kunne få adgang til mindst 100 megabit senest i 2020.

- Det er et ambitiøst mål, fordi vi vil have hele landet med.
- For befolkningen på småøerne vil regeringens indsats for digitalisering få stor betydning i de kommende år.
- Det bliver muligt at høste fordelene ved fjernarbejde, digital offentlig service, telemedicin og mange andre digitale muligheder, som netop er særligt vigtige på øerne.

AFSLUTNING

- Med de ord vil jeg konkludere, at regeringen gør en betydelig indsats for at skabe vækst og fremgang på småøerne.
- Det sker som en del af en helhedsorienteret tilgang til vækstpolitikken. Vækst i landdistrikter og på småøer hænger i høj grad sammen med væksten i Danmark som helhed. Og jeg har som landdistriktsminister en vigtig opgave i at sikre, at landdistrikter og småøer bliver tænkt ind.
- Samfundet ændrer sig, og det mærker man også på øerne.
- Men det er absolut ikke det rene ynk. Det danske samfund er i en voldsom transformation – måske den største siden start 70'erne.
- Det er en udfordring for alle og ikke mindst for øboerne. Men det kan lade sig gøre.

- Jeg har nævnt nogle eksempler på tiltag, der skaber fremgang på øerne i dag, og der er mange flere af den slags gode eksempler, når man ser ud over landet.
- Skal vi ændre tingene, skal vi trække i samme retning. Det kræver fælles indsats fra regeringen over de kommunale politikere til erhvervsfolkene og de frivillige kræfter på øerne og i hele landet.
- En række udfordringer skal løses i fællesskab:
- Det gælder vækst og arbejdspladser.
- Og det gælder ordentlige rammer for borgernes liv, herunder offentlig service, uddannelse, sundhedsdækning, infrastruktur, bredbånd osv.
- Målet er et samfund med plads til forskellighed men med ordentlige rammer – for byboere, for øboere, for alle.
- Mange tak for ordet.